

Türkiye’de Kültürel Değerlere Duyarlı Eğitimin Stratejik Planlar Doğrultusunda İncelenmesi

Gürkan SARIDAŞ* Funda NAYİR**

Atf için:

Sarıdaş, G. ve Nayir, F. (2022). Türkiye’de kültürel değerlere duyarlı eğitimin stratejik planlar doğrultusunda incelenmesi. *Journal of Qualitative Research in Education*, 31, 85-111. doi: 10.14689/enad.31.1604

Öz: Bir kurumun belirli bir süre içinde gerçekleştirmesi planlanan faaliyetleri belirten stratejik plan, kurumun gelecekteki eylemleri için çok önemlidir. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan stratejik planlarda il, ilçe ve okul düzeyindeki milli eğitim müdürlüklerinde belirtildiği üzere Türkiye’de kültürel değerlere duyarlı eğitim faaliyetlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı’nın yanı sıra 72 okul müdürlüğünün (12 il ve 36 ilçe) 2019-2023 stratejik planları kültürel değerlere duyarlı eğitim açısından incelendi. Bu betimsel nitel çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamalarının stratejik planlarda yeterince yer almadığı, yabancı uyruklu öğrencilerin zayıflık, risk veya tehdit bölümünde bahsedildiği anlaşılmıştır. Benzer şekilde stratejik planlarda yabancı uyruklu öğrencilerin okullaşma oranını artıracak ya da yabancı uyruklu öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini sağlayacak hedeflerle karşılaşmamıştır. Kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamalarının stratejik planlara dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik plan, yabancı uyruklu öğrenci, kültürel değerlere duyarlı eğitim, çok kültürlülük

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:

20.10.2020

Düzeltilme Tarihi:

11.03.2022

Kabul Tarihi:

23.03.2022

Makale Türü

Araştırma

© 2022 ANI Yayıncılık. Tüm hakları saklıdır.

* Sorumlu Yazar: MEB, Türkiye, theapeiron@gmail.com

** Pamukkale Üniversitesi, Türkiye, fnayir09@gmail.com

Giriş

Son zamanlarda göçlerin artması kültürel çeşitliliği artırarak farklı kültür yapılarına sahip toplulukların bir arada yaşaması ile sonuçlanmıştır. Bu yeni topluluklar bazı yerlerde yerel topluluklar ile etkileşime geçerken bazı yerlerde uzakta kalmış ve kendi kültürünü korumuştur. Yerellikten evrenselliğe doğru yaşanan bu geçiş ile topluluklarda çeşitli değişimler yaşanmıştır (Kastoryano, 2018). Çok kültürlü bu topluluklarla en fazla karşılaşılan sorunların başında da eğitim gelmektedir. Çünkü ortaya çıkan yeni kültürel yapıda eğitim öğretim sürecinin nasıl olması gerektiği tartışma konusu olmaktadır (Gay, Howard, 2000; Ladson-Billings, 1992). Eğitim sistemlerinin yarıdan fazlasında çokkültürlü bir yapının oluşması (European Commission/EACEA/Eurydice,2019), eğitim öğretim süreçlerinin kültürel değerlere duyarlı bir şekilde yapılmasına neden olmaktadır. Eğitim öğretim süreçlerinin kültürel değerlere duyarlı yönetilmesi eğitimde kültürel bütünleşmeyi sağlamasına yardımcı olması açısından önem taşımaktadır (Gay, 2002). Kültürel değerlere duyarlı bir şekilde yapılan ve sınıftaki çeşitliliğe önem verilen eğitim kültürel değerlere duyarlı eğitim olarak isimlendirilmektedir. Kültürel değerlere duyarlı eğitim, kültürel farklılıklara sahip öğrencilerin sosyal ve akademik ihtiyaçlarının karşılanması olarak tanımlanabilir (APA, 2002; Resnicow, 2000). Kültürel değerlere duyarlı eğitimde öğrencilerin kültürel değerleri tüm eğitim öğretim süreçlerine dahil edilir (Kotluk ve Kocakaya, 2018). Kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamaları öğrencinin sosyal ve akademik gelişimi için yüksek bir beklenti oluşturur (Sarıdaş ve Nayir, 2020). Bunun için yapılan eğitim planlarının da kültürel değerlere duyarlı olması gerekir.

Türkiye'nin kendi iç yapısından kaynaklı dil, din ve etnik köken bakımından çokkültürlü bir yapısı mevcuttur. En çok konuşulan diller bakımından Türkçe, Kürtçe ve Arapça dilleri görülürken bunun dışında konuşulan diller de mevcuttur. Dini inanış bakımından Müslüman, Hristiyan ve Yahudi çeşitliliğinin yanında, Sünni, Alevi gibi mezhep ayrımlarının olduğu da görülmektedir (KONDA, 2006). Çokkültürlü bu yapı diğer ülkelerden gelen göçmenler ile de giderek çeşitlenmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR, 2019) verilerin göre Türkiye'de 3,6 milyon Suriye, 170 bin Afganistan, 142 bin Irak, 39 bin İran, 5 bin 7 yüz Somali ve 11 bin 7 yüz diğer ülke vatandaşı göçmen olarak bulunmaktadır. Bu çeşitlilik eğitim öğretim sistemini de etkilemekte ve kültürel değerlere duyarlılığın önemini ortaya koymaktadır. Bu noktada Türkiye'de yaşayan göçmenler ile ilgili çeşitli kavram, proje, program veya etkinlikler çeşitlendirilmeli, öğretmen geliştirme modelleri oluşturulmalı, eğitim ve öğretim materyalleri geliştirilmeli ve göçmenlerin sorunlarına ihtiyaç verecek çeşitli politikalar için çalışılmalıdır (Cırık, 2008). Türkiye'de bulunan göçmenler için üretilecek politika ve yapılacak çalışmaların planlı bir şekilde ilerlemesi karşılaşılabilecek sorunların çözümünde ve önleyici tedbirlerin oluşturulmasında önem kazanmaktadır. Bu durumda eğitim politikalarına yön veren planlamanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Eğitim planlaması, okulun eğitimsel, örgütsel ve yönetsel amaçlarına ulaşması için gereken girdilerin sağlanması ve kullanılması yollarının kararlaştırılması sürecidir

(Başaran ve Çinkır, 2011). Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk yıllarında başlayan eğitim planlamasıyla ilgili çalışmalar (Karakütük, 2012), daha sonra kalkınma planları ile devam etmiştir (Küçük, 2010). 1980’den sonra ise eğitim planlaması stratejik plan kavramıyla birlikte kullanılmaya başlamıştır (Ensari, 1999). Bir örgütün en uzun vadeli planlaması olan stratejik plan (Eren, 2000), örgütün gelecekteki uzun ve kısa vadeli performans hedeflerinin ve stratejilerinin bir taslak haline getirilmesidir (Thompson ve Strickland, 1996).

Kamuda Stratejik Yönetim (2018) kılavuzuna göre stratejik planlar örgüte ait özel olarak hazırlanan ve örgütün geleceğe yönelik amaçlarını, hedeflerini, bu hedefe ulaşmak için kullanacağı stratejik çalışmaları, eylem planlarını içerir. Stratejik planlar aynı zamanda örgüt için geçerli olan fırsatları, tehditleri bunlarla birlikte örgütün güçlü ve zayıf yönlerini de içerir. Bir örgütün stratejik plan yapmasının amacı belirli bir döneme ait yol haritasını çıkarmaktır. Çevresel veya örgüt içi değişimler ise bu planların sürekli güncellenmesini ve yenilenmesini zorunlu kılar. Örgütün güçlü veya zayıf yönlerinin değişmesi, çevresel tehditlerin veya fırsatların değişimi stratejik planların da değişmesi anlamına gelmektedir. Bununla birlikte örgütün yapısal veya insan kaynakları yönündeki değişimleri de örgütün amaçlarının veya hedeflerinin değişmesine neden olabilir. Bu nedenler geçerli stratejilerin anlamını yitirmesi demektir. Böyle durumlarda stratejik plan güncellenerek yeni durum veya durumlara karşı yeni eylem planları yapılır.

Okullarda stratejik plan hazırlama sürecinin temeli 2003 yılında yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’na dayanmaktadır. Bu kanun gereğince eğitim kurumlarında stratejik planlama MEB tarafından 2006 yılında başlatılmıştır (Arslan ve Küçük, 2016). MEB (2018a) tarafından yayınlanan stratejik plan hazırlama programı ve merkezi teşkilatlanma gereği Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan çerçeve stratejik plan rehberliğinde il milli eğitim müdürlükleri belirlenen döneme ait stratejik planlarını oluşturarak yayınladılar. İl milli eğitim müdürlüklerine ait stratejik planlar çerçevesinde ilçe milli eğitim müdürlükleri stratejik planlarını hazırladılar. Yayınlanan ilçe milli eğitim müdürlükleri stratejik planları çerçevesinde ise okul müdürlükleri stratejik plan hazırladılar. Merkezi teşkilatlanma gereği hazırlanan bu planlar bir üst kademenin amaçları kapsamında, gerçekleştirilecek eylem planları çerçevesinde, örgüte ait özellikler göz önünde bulundurularak hazırlanır. Stratejik planın hazırlanması aşamasında örgüte ait sorunlar, riskler ve olumsuzluklar da göz önünde bulundurularak ana hedefe bağlı yeni hedefler veya eylemler eklenebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB, 2018) 9 Mart 2020 tarihli genelgede stratejik planların Ocak 2019 tarihine kadar hazırlanıp yayınlanmasını istemiştir. Genelgede aynı zamanda stratejik planlama hazırlık programı ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Bakanlık tarafından hazırlanan stratejik plan yayınlanmış (MEB, 2019) ve bunu takiben il milli eğitim müdürlükleri, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve kurumlar stratejik planlarını hazırlayarak kuruma ait internet sitelerinde yayınlamışlardır. Bu stratejik planlar doğrultusunda 2023 yılına kadar atılacak adımlar belirlenmiştir.

Türkiye'deki çokkültürlü eğitim temel alındığında eğitim politikalarında kültürel değerlere duyarlı bir eğitim için nasıl bir eğitim öğretim sürecine odaklanıldığına açık bir şekilde ortaya konulmadığı söylenebilir (Cırık, 2008). Bu durum eğitim sistemi için dikkate alınması gereken, bu konuyla ilgili gelecek hedef ve stratejilerinin belirlenmesi başka bir deyişle eğitim planlarının yapılması gereken bir durumdur. Millî Eğitim Bakanlığının (2020b) açıklamasına göre Türkiye'de 2019 -2020 öğretim yılında 684.919 Suriyeli öğrenci eğitim sistemine dahil edilmiştir. Bu durum bu öğrenciler için eğitim politikalarının ve stratejilerinin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Türkiye'de bulunan yabancı uyruklu öğrenciler ve aileler için belirlenen mevcut durum, ortaya çıkmış sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri, amaçlar, hedefler ve izlenecek yollar stratejik plan aracılığı ile belirlenmesi beklenmektedir. 2019-2023 Bakanlık, İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri ile okullara ait stratejik planlar incelenerek eğitim öğretim sürecinde yabancı uyruklu öğrencilere yönelik bir tablonun ortaya çıkarılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktada stratejik planların kültürel değerlere duyarlı eğitim açısından incelenmesi, konu ile ilgili amaç, hedef ve stratejilerin belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Böylece 2019-2023 yılları arasındaki kültürel değerlere duyarlı eğitim öğretim süreçleri ile ilgili bilgi kısmen de olsa ortaya konacak ve Türkiye'nin kültürel değerlere duyarlı eğitim stratejileri belirlenebilecektir.

Belirlenen problem durumu kapsamında araştırmanın amacı; Türkiye'deki kültürel değerlere duyarlı eğitim öğretim faaliyetlerine yönelik çalışmalarını stratejik planları kapsamında ortaya koymak, gerçekleştirilen çalışmalarını kurum internet sitelerinden alarak yapılan çalışmalarını belirlemek ve stratejik planlarda yer alan hedeflerle ilgili yapılmış çalışmalarını karşılaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamalarının,
 - a) Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde hazırlanan stratejik planlarda yer alma durumu nedir?
 - b) İl Millî Eğitim Müdürlüğü düzeyinde hazırlanan stratejik planlarda yer alma durumu nedir?
 - c) İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü düzeyinde hazırlanan stratejik planlarda yer alma durumu nedir?
 - d) Okul müdürlükleri düzeyinde hazırlanan stratejik planlarda yer alma durumu nedir?
2. Kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamaları kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü düzeyinde yürütülen uygulamalar nelerdir?
3. Kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamaları kapsamında eğitim kurumlarında sürdürülen uygulamalar ile stratejik planlarda yer alan hedeflerin örtüşme durumu nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel nitel bir çalışma olup, doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, araştırılması planlanan konular hakkında bilgi içeren yazılı ve sözlü materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Doküman inceleme yöntemi, birçok alanda kullanılan bir yöntem olarak tarihçiler, antropologlar, dil bilimciler, sosyologlar ve psikologlar tarafından kullanılarak önemli kuramların geliştirilmesinde katkıda bulunmuştur. Doküman analizinin tepkiselliğin olmaması, kolay ulaşılabilmesi, geniş bir örneklem büyüklüğü oluşturulabilmesi gibi güçlü ve kolaylık sağlayan yönleri mevcuttur. Doküman analizi süreci dokümana ulaşma, dokümanı anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma aşamalarını içeren bir süreçtir (Karasar, 2000, Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırma kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ve okullar tarafından hazırlanmış ve kurum web sitelerinde yayınlanmış 2019-2023 yıllarını kapsayan stratejik planlar ile yine kurumlara ait web sitelerinde yayınlanmış haber içerikleri incelenmiştir.

Veri Seti

Araştırma kapsamında incelenecek 2019-2023 yıllarına ait stratejik planlar veri setini oluşturmaktadır. Toplamda 81 il milli eğitim müdürlüğü, 922 ilçe milli eğitim müdürlüğü ve 54036 resmi okul müdürlüğü araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Türkiye'nin tamamına ulaşmak zaman konusundan ekonomik olmadığı için örneklem alınmıştır. Örneklem belirlemesi Türkiye İstatistiksel Bölge Birimlerine göre yapılmıştır. Türkiye İstatistiksel Bölge Birimleri, Avrupa Birliği (AB) İstatistik Bürosu (Eurostat) tarafından AB'de üretilecek bölgesel istatistiklerde belli bir yapı oluşturmak amacıyla geliştirilmiştir. Bu sınıflama 24 Haziran 1988 tarihinde kabul edilip 15 Temmuz 1988'de resmî gazetede yayımlanan (EEC) 2052/88 Sayılı Topluluk Mevzuatından bu yana kullanılmaktadır (Şengül, Eslemian, ve Eren, 2013). Türkiye İstatistiksel Bölge Birimleri Türkiye'nin 12 bölgeye ayrılmış halini göstermektedir.

Türkiye istatistiksel bölge birimlerine göre 12 bölgeden seçkisiz bir şekilde seçilen il milli eğitim müdürlükleri ile bu il müdürlüklere bağlı ilçe milli eğitim müdürlüklerinden ve bu ilçe milli eğitim müdürlüklerine bağlı okul müdürlüklerinin stratejik planlarına ulaşılmış ve 2019-2023 stratejik planları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Belirtilen evrenden seçkisiz örnekleme yoluyla her bölgeden bir il milli eğitim müdürlüğü olmak üzere toplam 12 il milli eğitim müdürlüğüne, her ilden üç ilçe milli eğitim müdürlüğü olmak üzere toplam 36 ilçe milli eğitim müdürlüğüne ve her ilçeden iki okul olmak üzere toplam 72 okul müdürlüğüne ait stratejik plan dosyaları veri setini oluşturmaktadır. Seçilen kurumlara ait stratejik planlar kurumların internet sitelerinden elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki amaçlardan bir diğeri olan kurumlara ait yapılan çalışmaların belirlenmesi amacıyla belirlenen evrendeki kurumlara ait web sitelerinde bulunan haber içerikleri bu amaca yönelik veri setini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Stratejik planlara ulaşılma esnasında stratejik planını yayınlamamış veya web sitesinde halen 2015-2019 yıllarına ait stratejik planı bulunan ilçeler veya okullar değiştirilerek başka ilçe veya okulların stratejik planlarına ulaşılmıştır.

Kurumlara ait herhangi bir algı oluşturmamak adına kurumların isimlerinin paylaşılması uygun görülmemiştir. Bu nedenle öncelikle il milli eğitim müdürlüklerine ait stratejik planlara, sahip olduğu Türkiye İstatistiksel Bölge Biriminin numarası verilmiştir. Örneğin 1 numaralı bölgeden seçilen il milli eğitim müdürlüğüne 1, 6 numaralı bölgeden seçilen il milli eğitim müdürlüğüne 6 numarası verilmiştir. Bu ile bağlı üç ilçe milli eğitim müdürlüğüne ait stratejik planlara ulaşılmış ve bu dokümanlar bağlı olduğu ilçe ile ait numara ile kendi numarasının birleşimi ile isimlendirilmiştir. Örneğin 5 numaralı ilçe ile ait ikinci ilçenin planı 5-2 şeklinde kodlanmıştır. Her ilçeye bağlı iki okul ise bağlı oldukları ilçenin ismine eklenerek isimlendirilmiştir. Örneğin 3. bölgedeki ilin 2. ilçesine bağlı 1. okul 3-2-1 şeklinde isimlendirilmiştir. İsimlendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra verilerin analizine başlanmıştır.

Yapılan çalışmaların belirlenmesi amacıyla kurumlara ait web sitelerindeki haber içerikleri incelenmiştir. Bu noktada tüm evreni incelemek mümkündür. İl, ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullara ait web siteleri bakanlığa ait uzantıda (meb.gov.tr) alt dizin (subdomain) olarak yer aldığı için arama motorları üzerinden kolaylıkla arama yapılabilmektedir. Belirlenen anahtar kelimeler meb.gov.tr. adresinde aranmıştır. Örneğin "çokkültürlü" site:meb.gov.tr şeklinde arama motoru araması yapıldığında "çokkültürlü" kelimesinin geçtiği bakanlığa ait tüm sayfalar çıkmaktadır. Buradan il, ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullara ait haber içeriklerine kolaylıkla ulaşılabilmektedir.

Verilerin Analizi

İlgili literatür incelenerek konuyla ilgili en çok kullanılan anahtar kelimeler belirlenmiştir. Bu kelimeler "çokkültürlü", "kültürlerarası", "kültürel değerlere duyarlı", "göçmen", "yabancı öğrenci", "mülteci", "Suriyeli", "kapsayıcı eğitim" şeklinde karşımıza çıkmaktadır (APA, 2002; Cırık, 2008; Gay, 2002; Ladson-Billings, 1992; Resnicow, Soler, Braithwaite, Ahluwalia, ve Butler, 2000). Araştırma kapsamındaki veri seti doküman tarama yöntemi ile analiz edilmiştir. Doküman tarama analizi ile ilgili literatürden elde edilen anahtar kelimeler aracılığı ile stratejik planlar incelenerek bu kelimelerin kaç defa hangi durumlarda geçtiği ve bu durumlara ait nasıl stratejiler belirlendiği incelenmiştir. Kuruma ait stratejik planda yer alma durumuna ait mevcut durum, amaç ve hedefler ve bu hedeflere ulaşmak için kurum tarafından yapılacak çalışmalar ortaya konulmuştur.

Stratejik planın gerçekleştirme durumunu belirlemek için performans raporlarına bakılabilir. Fakat bu raporlara ulaşılmayacağı için kurumların web sitelerindeki haberler incelenmiştir. Belirlenen anahtar kelimeler kurumlara ait web sitelerindeki haber içeriklerini aramak için de kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler ile bakanlığa ait tüm web siteleri arama motorları üzerinden aranmış ve arama sonuçlarında çıkan uygulamalara ait haber içerikleri analiz edilmiştir. Yoğun göçmen hareketliliğinin 2011 yılında olduğu ve bu yıldan sonra yapılan ilk stratejik planın 2013 yılında olduğu düşünülürse 2019 yılında yapılan stratejik planda göçmenler ile ilgili somut adımların atılması beklenir. Bu nedenle sonuçları daha iyi analiz edebilmek için son 5 yıla ait içerikler incelenmiş ve anahtar kelimelerde geçen uygulamalar analiz edilmiştir. Böylece belirlenen anahtar kelimeler kapsamında son 5 yıl içerisinde belirlenen il, ilçe ve okullarda yabancı uyruklu öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar ortaya konulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda kullanılan ve araştırma yöntemine göre okuyucuya raporlanan geçerlik ve güvenirlik nitel araştırmalarda inandırıcılık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dört kriter nitel araştırmaların geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir (Guba ve Lincoln, 2005; Shenton, 2004). Araştırmanın bu dört kriteri de sağlaması beklenmemektedir. Nitel bir araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği için bu kriterlerden bir tanesinin belirtilmesinin yeterli olduğu belirtilmektedir (Creswell, 2003). Bu araştırmada inandırıcılık kriteri ile aktarılabilirlik kriteri kullanılmıştır. İnandırıcılık iç geçerlilikle ilgili olmakla birlikte bulguların gerçeklikle uyumlu olmasıdır (Merriam ve Tisdell, 2005). Araştırmanın inandırıcılığı için nitel araştırma konusunda uzman bir araştırmacının araştırma başlangıcından itibaren süreci takip etmesi ve görüşlerini bildirmesi sağlanmıştır. Aktarılabilirlik kriteri ise dış geçerlik ile ilgilidir (Guba ve Lincoln, 2005). Bu noktada araştırma esnasında uygulanan yöntem ile birlikte tüm aşamalar raporlanmış ve ayrıntılarıyla sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde verilen bulgular araştırma amaçları doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ve Okul Müdürlükleri düzeyinde incelenmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planından Elde Edilen Bulgular

Millî Eğitim Bakanlığı stratejik planı incelendiğinde aranan anahtar kelimelere ait frekans bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planındaki Anahtar Kelimelere Ait Frekans Bilgileri

	Çokkültürlü	Kültürlerarası	Kültürel değerlere duyarlı	Göçmen	Yabancı öğrenci	Mülteci	Suriyeli	Kapsayıcı Eğitim
Millî Eğitim Bakanlığı	0	0	0	0	1	0	0	0

Tablo 1'e göre ilgili stratejik planda "yabancı öğrenci" anahtar kelimesi 1 defa okullaşma oranıyla ilgili olarak geçmektedir. Anahtar kelime aşağıdaki şekilde stratejik planda yer almaktadır.

Amaç 6: "Mesleki ve teknik eğitim ve hayat boyu öğrenme sistemleri toplumun ihtiyaçlarına ve iş gücü piyasası ile bilgi çağının gereklerine uygun biçimde düzenlenecektir".

Hedef 6.4: "Bireylerin iş ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla hayat boyu öğrenme nitelik, katılım ve tamamlama oranları artırılacak ve yurt dışındaki vatandaşlarımıza yönelik eğitim öğretimle ilgili faaliyetlere devam edilecektir".

Performans Göstergesi 6.4.4: "Türkiye'deki geçici koruma altındaki 5-17 yaş grubundaki yabancı öğrencilerin okullaşma oranı (%)"

Ana sorumlu (P.G. 6.4.4): Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

Görüldüğü gibi Millî Eğitim Bakanlığı düzeyindeki stratejik planda sadece yabancı öğrencilerin okullaşma oranı verilmiş ve bu durum hayat boyu öğrenme kapsamında ele alınmıştır. Bakanlık tarafından yabancı uyruklu öğrencilere yönelik okullaşma oranının artırılmasına yönelik sadece bir performans göstergesi koyması bu öğrencilere yönelik akademik ve sosyal gelişimi sağlayacak çalışmaların nasıl gerçekleşeceği sorusunu da yanında getirmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çalışmalar

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kültürel değerlere duyarlı eğitim kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmenler için el kitabı (MEB, 2017)
- Kapsayıcı eğitim bağlamında okul ve okul yöneticiliği kitabı (MEB, 2020)
- Yabancı uyruklu öğrenciler için üniversitelerle iş birliği (MEB, 2019a)
- Yabancı uyruklu öğrenciler için uyum sınıflarının oluşturulması (MEB, 2019b)
- İlkokula başlamadan önce yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğrenmesi için anaokulu eğitimi (MEB, 2019c)

- Mülteci çocukların eğitime kazandırılması programı (MEB, 2020a)
- Kriz zamanlarında herkes için eğitim projesi (MEB, 2019d)
- Rehberlik Araştırma Merkezleri'nin Kapsayıcı Eğitim Hizmetleri Sunma Açısından Kapasitesinin Güçlendirilmesi (RAMKEG) Projesi (MEB, 2019e)
- QUDRA Programı, Çok Kültürlü Eğitim Ortamlarında Yöneticilik Farkındalık Eğitimi (MEB, 2019f)

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde genel olarak bu çalışmaların yol gösterici ve genele hizmet eden çalışmalar olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunun yanında yapılan çalışmaların stratejik plandaki yabancı uyruklu öğrencilerin okullaşma oranının artırılması performans göstergesi ile uyumlu olduğu fakat sadece okullaşma oranı ile kalmamakla birlikte değişik akademik ve sosyal çalışmaların da yapıldığı gözlenmektedir.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri Stratejik Planlardan Elde Edilen Bulgular

İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin stratejik planları incelendiğinde aranan anahtar kelimelere ait frekans bilgileri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri Stratejik Planlardaki Anahtar Kelimelere Ait Frekans Bilgileri

	Çokkültürlü	Kültürlerarası	Kültürel değerlere duyarlı	Göçmen	Yabancı öğrenci	Mülteci	Suriyeli	Kapsayıcı Eğitim
1 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
2 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
3 Nolu İl	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
5 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
6 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
7 Nolu İl	0	0	0	0	2	0	0	0
8 Nolu İl	0	0	0	1	0	0	0	0
9 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
10 Nolu İl	0	0	0	0	1	0	0	0
11 Nolu İl	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Nolu İl	0	0	0	1	0	2	0	0
Toplam	0	0	0	2	9	2	0	0

Tablo 2'ye göre göçmen kelimesi iki farklı stratejik planda bir kez, yabancı öğrenci kelimesi yedi farklı planda bir kez bir planda iki kez, mülteci kelimesi bir stratejik planda iki kez yer almaktadır.

"Göçmen" anahtar kelimesinin geçtiği 8 nolu ile ait stratejik plan şu şekildedir:

Amaç 3: "Okul öncesi eğitim ve temel eğitimde öğrencilerimizin bilişsel, duygusal ve fiziksel olarak çok boyutlu gelişimleri sağlanacaktır".

Hedef 3.1: "Erken çocukluk eğitiminin niteliği ve yaygınlığı artırılacak, toplum temelli erken çocukluk çeşitlendirilerek yaygınlaştırılacaktır".

Tespitler: "İlimizin farklı bölgelerinde şartları elverişsiz bazı ailelerin özellikle geçici koruma altında olanlar ile **göçmenler** ve sosyo ekonomik düzeyi düşük ailelerin erken çocukluk eğitimine erişimde sorunlar yaşaması".

"Göçmen" anahtar kelimesinin geçtiği 12 numaralı stratejik plan şu şekildedir:

GZFT Analizi (Güçlü-Zayıf Taraflar, Fırsatlar-Tehditler) başlığı altında tehditler bölümünde "**Göçmen öğrenci sayısının fazla olması**" şeklinde yer almaktadır.

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesinin geçtiği stratejik planlar (10 numaralı il hariç) şu şekildedir:

Amaç 6: "Toplumun ihtiyacı ve sektör taleplerinin gerektirdiği yetkinliklere göre düzenlenecek olan Mesleki ve Teknik Eğitim ve Hayat Boyu Öğrenme sistemleri etkin bir biçimde uygulanacaktır".

Hedef 6.4: "Bireylerin iş ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla Hayat Boyu Öğrenme faaliyetlerine katılım ve tamamlama oranları artırılacaktır".

Performans Göstergesi 6.4.4: "İlimizde geçici koruma altındaki 5-17 yaş grubu yabancı öğrencilerin okullaşma oranı (%...)"

Yukarıdaki ifadelere ek olarak 7 numaralı stratejik planda "yabancı öğrenci" anahtar kelimesi şu şekilde yer almaktadır:

Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi başlığı altında **Ürün ve Hizmetler** tablosunda "Yabancı öğrencilerin eğitim ve öğretimine yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesi" şeklinde yer almaktadır.

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesi 10 numaralı stratejik planda aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi başlığı altında **Ürün ve Hizmetler** tablosunda "Yabancı öğrencilerin eğitim ve öğretimine yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesi" şeklinde yer almaktadır.

"Mülteci" anahtar kelimesinin geçtiği 12 numaralı stratejik plan şu şekildedir:

Amaç 4: “Öğrencileri ilgi, yetenek ve kapasiteleri doğrultusunda hayata ve üst öğretime hazırlayan bir ortaöğretim sistemi ile toplumsal sorunlara çözüm getiren, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sunan öğrenciler yetiştirilecektir”.

Hedef 4.1: “Ortaöğretime katılım ve tamamlama oranları artırılabacaktır”.

Riskler: “Geçici koruma altındaki ortaöğretim çağındaki mültecilerin ailelerine ekonomik destek sağlamak için çalışmaya yönelmeleri...”

GZFT Analizi (Güçlü-Zayıf Taraflar, Fırsatlar-Tehditler) başlığı altında tehditler bölümünde “Türkiye’nin jeopolitik konumundan dolayı **mülteci** sayısının fazla olması ve *****’nin de bu göçlerle gelen sığınmacılara ev sahipliği yapması” şeklinde yer almaktadır.

İl Milli Eğitim Düzeyindeki stratejik planlarda göçmen öğrencilerin erken çocukluk eğitimine erişiminin genişletilmesi gerektiği, göçmen ve mülteci öğrenci sayısının fazla olmasından dolayı eğitime erişimde tehdit olarak görüldüğü ve yabancı öğrencilerin eğitim ve öğretime yönelik işlemlerinin yürütülmesi gerekliliği ile ilgili hedeflerde yer aldığı görülmektedir.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar

İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından kültürel değerlere duyarlı eğitim kapsamında yapılan çalışmalar aşağıda verilmiştir. Çalışmalar seçilirken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çalışmaların yansımaları elenmiştir.

- Medeniyetler köprüsü projesi (Sinop ARGE, 2019)
- Çok kültürlü ve çok dilli kafe etkinliği (İstanbul MEM, 2020)
- Kapsayıcı eğitim ile kurulacak kültürlerarası köprüler projesi (Trabzon ARGE, 2019)
- Mülteci çocuklar için kapsayıcı eğitim projesi (İstanbul MEM, 2019)

İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çalışmaların dışında yapılan çalışmaların genellikle hibe projeleri tarafından desteklenen veya il genelinde uygulanan projeler olduğu gözlenmektedir.

İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri düzeyinde elde edilen bulgular

İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin stratejik planları incelendiğinde aranan anahtar kelimelere ait frekans bilgileri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.

İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri Stratejik Planlardaki Anahtar Kelimelere Ait Frekans Bilgileri

	Çokkültürlü	Kültürlerarası	Kültürel değerlere duyarlı	Göçmen	Yabancı öğrenci	Mülteci	Suriyeli	Kapsayıcı Eğitim
1-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
1-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
1-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
2-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
2-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
2-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
3-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
3-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
3-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	1	0
4-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	1	2	0
4-2 Nolu İlçe	0	0	0	1	1	1	0	0
4-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	1	0	0
5-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
5-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
5-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
6-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
6-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
6-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
7-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
7-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
7-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
8-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
8-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
8-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
9-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
9-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
9-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	0	0	0	0
10-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
10-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	1	0
10-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
11-1 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
11-2 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
11-3 Nolu İlçe	0	0	0	0	1	0	0	0
12-1 Nolu İlçe	0	0	0	1	1	0	0	0
12-2 Nolu İlçe	0	0	0	1	1	0	0	0
12-3 Nolu İlçe	0	0	0	1	1	0	0	0
Toplam	0	0	0	4	28	3	4	0

Tablo 3'e göre "göçmen" kelimesi dört stratejik planda bir kez, "yabancı öğrenci" kelimesi yirmi sekiz stratejik planda bir kez, "mülteci" kelimesi üç stratejik planda üç kez, "Suriyeli" kelimesi iki stratejik planda bir kez, bir stratejik planda iki kez geçmektedir.

"Göçmen" anahtar kelimesinin geçtiği 4-2 nolu stratejik plandaki ifadeler şu şekildedir:

PESTLE ANALİZİ (Politik, Ekonomik, Sosyolojik, Teknolojik, Legal, Ekolojik) başlığı altında **Sosyokültürel etkenler** kategorisinde "Göç nedeniyle entegrasyon ve adaptasyon sorunlarının fazlalığı." tespitinde tehdit olarak "Personelin konuyla ilgili yetiştirilmesi ve **göçmen** öğrenci ve ailelerinin sosyal faaliyetlerle uyumunun hızlandırılması." şeklinde yer almaktadır.

"Göçmen" anahtar kelimesinin geçtiği 12-1, 12-2 ve 12-3 nolu stratejik planlarda şu şekildedir:

Amaç 3: "Okul öncesi eğitim ve temel eğitimde öğrencilerimizin bilişsel, duygusal ve fiziksel olarak çok boyutlu gelişimleri sağlanacaktır".

Hedef 3.1: "Erken çocukluk eğitiminin niteliği ve yaygınlığı artırılacak, toplum temelli erken çocukluk çeşitlendirilerek yaygınlaştırılacaktır".

Tespitler: "İlçemizin farklı bölgelerinde şartları elverişsiz bazı ailelerin özellikle geçici koruma altında olanlar ile **göçmenler** ve sosyo ekonomik düzeyi düşük ailelerin erken çocukluk eğitimine erişimde sorunlar yaşamaları".

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesinin geçtiği 1-1, 1-2, 1-3, 2-1, 2-2, 2-3, 3-1, 3-2, 3-3, 4-1, 7-1, 7-2, 7-3, 8-1, 8-2, 8-3, 9-2, 10-1, 10-2, 10-3, 11-1, 11-2, 11-3, 12-1, 12-2, 12-3 nolu stratejik planlarda şu şekildedir:

Amaç 6: "Mesleki ve teknik eğitim ve hayat boyu öğrenme sistemleri toplumun ihtiyaçlarına ve işgücü piyasası ile bilgi çağının gereklerine uygun biçimde düzenlenecektir".

Hedef 6.4: "Bireylerin iş ve yaşam kalitelerini yükseltmek amacıyla hayatboyu öğrenme katılım ve tamamlama oranları artırılacaktır".

Performans Göstergesi 6.4.4: "İlçemizde geçici koruma altındaki 5-17 yaş grubundaki **yabancı öğrencilerin** okullaşma oranı (%)"

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesinin geçtiği 4-2, 4-3 ve 12-1 nolu stratejik planlarda şu şekildedir:

Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi başlığı altında **Eğitim ve Öğretim** bölümünde "**Yabancı öğrencilerin** eğitim ve öğretimine yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesi" şeklinde yer almaktadır.

"Mülteci" anahtar kelimesinin geçtiği 4-1, 4-2, 4-3 nolu stratejik planlarda şu şekildedir:

Amaç 4: “Öğrencileri ilgi, yetenek ve kapasiteleri doğrultusunda hayata ve üst öğretime hazırlayan bir ortaöğretim sistemi ile toplumsal sorunlara çözüm getiren, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sunan öğrenciler yetiştirilecektir”.

Hedef 4.1: “Ortaöğretime katılım ve tamamlama oranları artırılabacaktır”.

Riskler: “Geçici koruma altındaki ortaöğretim çağındaki **mültecilerin** ailelerine ekonomik destek sağlamak için çalışmaya yönelmeleri”

“Suriyeli” anahtar kelimesinin geçtiği 3-3 nolu stratejik plan şu şekildedir:

GZFT ANALİZİ başlığı altında **tehditler** bölümünde “**Suriyeli öğrenci sayılarının yerel öğrenci sayılarından fazla olması**” şeklinde yer almaktadır.

“Suriyeli anahtar kelimesinin geçtiği 4-1 nolu stratejik plan şu şekildedir:

Paydaş Analizi başlığı altında **Tespitler** bölümünde “**Suriyeli öğrencilerin entegrasyonuna yönelik öğretmen eğitimlerinin yetersiz olması**” **İhtiyaçlar** bölümünde ise “**Suriyeli öğrencilerin entegrasyonuna yönelik öğretmen eğitimlerinin sayısı ve niteliğinin artırılması** * Eğitimde iyi uygulamaların tanıtılıp yaygınlaştırılması amacıyla kongre-seminer-konferans-panel düzenlemesi yapılması” şeklinde yer almaktadır.

“Suriyeli” anahtar kelimesinin geçtiği 10-2 nolu stratejik plan şu şekildedir:

PESTLE Analizi başlığı altında **Sosyal/Kültürel Faktörler** bölümünde “**Suriye’de yaşanan iç karışıklıktan dolayı ilde yoğun şekilde Suriyeli sığınmacının bulunması, ilde bulunan bu sığınmacıların ekonomik (işgücü ve işsizlik sorunu) ve sosyal hayatı olumsuz etkilemesi**” şeklinde geçmektedir.

Görüldüğü gibi ilçe milli eğitim düzeyindeki stratejik planlar incelendiğinde bir planda göçmen öğrencilerin sosyal uyumuna ilişkin bir ifadenin yer aldığı görülmektedir. Üç planda göçmen öğrencilerin erken çocukluk eğitimine ilişkin ifadeye yer verilmiş ve üç planda da ifade aynı şekilde yer almıştır. Yabancı öğrenci ifadesinin geçtiği 28 stratejik planda aynı cümle kullanılmış ve okullaşma oranının artırılması hedeflenmiştir. Yabancı öğrenci ifadesi üç stratejik planda eğitim ve öğretime yönelik iş ve işlemlerin yürütülmesine ilişkin hedeflerde aynı şekilde yer almıştır. Mülteci öğrenci ifadesi üç planda yine aynı şekilde yer almış ve göçmen öğrencilerin ailelerine destek olmak için çalışmak zoruna olması şeklinde risk olarak görülmüştür. Bir planda Suriyeli öğrencilerin fazla olması tehdit olarak görülmüştür. İncelenen 12 planın sadece bir tanesin Suriyeli öğrenci ifadesi bu öğrencilerin entegrasyonuna yönelik öğretmen yetersizliğini tespit etmek için kullanılmıştır. Yine aynı planda bu tespiti ilişkin olarak öğretmen eğitimlerinin sayısı ve niteliğinin artırılmamasına yönelik ihtiyaç tespit edilmiştir. Son olarak bir planda ise Suriyeli sığınmacıların sosyal hayatı olumsuz etkilediği ifade edilmiştir.

İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar

İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar aşağıda verilmiştir. Çalışmalar listelenirken Millî Eğitim Bakanlığı veya İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmaların yansımaları elenmiştir.

- Yabancı uyruklu öğrenciler için destekleme eğitimi (Siverek MEM, 2019)

İlçe milli eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde Millî Eğitim Bakanlığı, bağlı bulunduğu il milli eğitim müdürlüğü çalışmalarını dışında özerk bir çalışma yapılmadığı gözlenmektedir.

Okul Müdürlükleri Düzeyinde Elde Edilen Bulgular

Okul Müdürlüklerinin stratejik planları incelendiğinde aranan anahtar kelimelere ait frekans bilgileri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Okul Müdürlükleri Stratejik Planlardaki Anahtar Kelimelere Ait Frekans Bilgileri

	Çokkültürlü	Kültürlerarası	Kültürel değerlere duyarlı	Göçmen	Yabancı öğrenci	Mülteci	Suriyeli	Kapsayıcı Eğitim
1-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
1-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
1-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
1-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
1-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
1-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	1	0
2-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
2-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
2-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	1	0
2-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
2-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
2-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
3-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
3-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
3-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
3-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
3-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
3-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
4-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
4-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
4-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
4-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
4-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0

4-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
5-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
5-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
5-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
5-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
5-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
5-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
6-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
6-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
6-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
6-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
6-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
6-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
7-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
7-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
7-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
7-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
7-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
7-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
8-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
8-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
8-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
8-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
8-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
8-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
9-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
9-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
9-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
9-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
9-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
9-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
10-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
10-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
10-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	1	0
10-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
10-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
10-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
11-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
11-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
11-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
11-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
11-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
11-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
12-1-1 Nolu Okul	0	0	0	0	1	0	0	0
12-1-2 Nolu Okul	0	0	0	0	4	0	0	0
12-2-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
12-2-2 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
12-3-1 Nolu Okul	0	0	0	0	0	0	0	0
12-3-2 Nolu Okul	0	0	0	0	7	0	0	0
Toplam	0	0	0	0	53	0	3	0

Tablo 4'te göre "yabancı öğrenci" anahtar kelimesi 42 stratejik planda bir kez, bir stratejik planda dört kez, bir stratejik planda yedi kez, "Suriyeli" anahtar kelimesi üç stratejik planda bir kez geçmektedir.

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesinin geçtiği 1-1-1, 1-1-2, 1-2-1, 1-3-2, 2-1-1, 2-2-2, 2-3-2, 3-1-2, 3-2-1, 3-2-2, 4-2-2, 5-1-1, 5-1-2, 5-3-1, 5-3-2, 6-1-2, 6-2-1, 6-3-1, 6-3-2, 7-1-1, 7-2-1, 7-3-1, 7-3-2, 8-1-1, 8-2-2, 8-3-1, 8-3-2, 9-1-2, 9-2-1, 9-2-2, 9-3-1, 9-3-2, 10-1-1, 10-2-1, 10-2-2, 10-3-2, 11-1-1, 11-2-1, 11-2-2, 11-3-1, 11-3-2, 12-1-1, 12-1-2 nolu stratejik planlar şu şekildedir:

Amaç 1: "Bireylerin sosyal, zihinsel, duygusal ve fiziksel gelişimine katkı sağlayan ve her bireyin en temel hakkı olan eğitime; bireylerin ekonomik, sosyal, kültürel, demografik farklılıkları ve dezavantajlarından etkilenmeksizin eşit ve adil şartlar altında katılım ve tamamlamalarına imkân ve ortam sağlamak".

Hedef 1.1: "Kayıt bölgemizde alan taraması yapılarak okul öncesi öğrencilerimizin eğitim ve öğretime katılımının her yıl için %5 artırılması".

Performans Göstergesi 1.1.3: Bir eğitim ve öğretim döneminde 20 gün ve üzeri devamsızlık yapan yabancı öğrenci oranı (%)

Yukarıdaki ifadelere ek olarak 12-1-2 nolu stratejik planda şu şekildedir:

Eylem 1.1.1: "Yabancı öğrencilere yönelik hangi çalışmaların yapılabileceği konusunda kurs seminer düzenlenmesi, paydaşlardan yardım alınması"

Eylem 1.1.2: "Yabancı öğrencilerin de yer aldığı geziler, sportif ve kültürel faaliyetler, düzenlenecek"

Eylem 1.1.4: "Yabancı öğrencilerin devamını sağlamak için velileriyle görüşmeler yapmak"

"Yabancı öğrenci" anahtar kelimesinin geçtiği 12-3-2 nolu stratejik planda şu şekildedir:

Amaç 1: Kayıt bölgemizde yer alan çocukların okullaşma oranlarını artıran, öğrencilerin uyum ve devamsızlık sorunlarını gideren etkin bir yönetim yapısı kurulacaktır.

Hedef 1.1: "Okulumuzda bulunan özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin ve yabancı öğrencilerin uyum ve devamsızlık sorunları da giderilecek ve eğitim öğretim faaliyetleri için özel tedbirler alınacaktır".

Performans Göstergesi 1.1.1: Herhangi bir sosyal, kültürel ve sportif faaliyete katılan yabancı öğrenci sayısı

Performans Göstergesi 1.1.2: Okuryazar olan yabancı öğrenci sayısı

Performans Göstergesi 1.1.3: Türkçe konuşma kursuna katılan yabancı öğrenci sayısı

Performans Göstergesi 1.1.4: *Bir sınıfta bulunan yabancı öğrencilerin sınıf mevcuduna oranı*

Eylem 1.1.1: *Ev ziyaretleri yapıp yabancı öğrencilerin devamsızlıkları azaltılmaya çalışılacaktır.*

Eylem 1.1.5: *Yabancı öğrenciler için okuma yazma kursları düzenlenecektir.*

“Suriyeli” anahtar kelimesinin geçtiği 1-3-2, 10-2-1 nolu stratejik planlarda şu şekildedir:

GZFT (Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit) Analizi başlığı altında **Zayıf Yönler** bölümünde “Suriyeli velilerle yeterince iyi iletişim kurulamaması” şeklinde geçmektedir.

“Suriyeli” anahtar kelimesinin geçtiği 2-2-1 nolu stratejik plan şu şekildedir:

Öğretmen Görüş ve Değerlendirmeleri Anket Formu Sonuçları başlığı altında “Suriyeli öğrencilerimizin davranış problemlerinin çözümüne yönelik çalışmaların artırılması gerektiği” şeklinde geçmektedir.

Görüldüğü gibi okul düzeyindeki stratejik planlar incelendiğinde Yabancı öğrenci ifadesinin geçtiği 42 stratejik planda aynı cümle kullanılmış ve devamsızlık oranına vurgu yapılmıştır. Buna ek olarak bir planda yabancı öğrencilerin yer aldığı faaliyetlerin düzenlenmesi, bu öğrencilerin velileriyle görüşme yapılması ve bu öğrencilerin devam ve uyumu için özel tedbirlerine alınması ifadeleri yer almıştır. İncelenen iki planda Suriyeli ifadesi velilerle iletişim kurulamadığı için zayıf yön olarak alınmış ve bu öğrencilerin davranış problemlerine yönelik çalışmaların artırılması gerektiği belirtilmiştir.

Okul Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çalışmalar

Okul müdürlükleri tarafından kültürel değerlere duyarlı eğitim kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde Millî Eğitim Bakanlığı, bağlı bulunduğu il milli eğitim veya ilçe milli eğitim müdürlüğü dışında özerk bir çalışma yapılmadığı gözlenmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma kapsamında analize tabi tutulan stratejik planların çoğunda birbirine benzeyen ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Bu durum stratejik plan hazırlama konusunda uygulamada birtakım sorunların olduğunu ortaya koymaktadır. Alan yazında bu sorunlar ile ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Stratejik planı hazırlayan kişilerin kavramsal olarak sorunlar yaşadıkları (Arslan ve Küçüker, 2016; Işık ve Aypay, 2004 ;Memduhoğlu ve Uçar, 2012), stratejik planın nasıl kullanılacağına bilinmediği ile birlikte izleme ve değerlendirmenin yapılmadığı (Arabacı, Namlı, Zincirli, ve Özer,

2015; Arslan ve Küçükler, 2016), tüm öğretmenlerin katılımının gerçekleşmediği ve uygulama noktasında stratejik plandan faydalanılmadığı (Arslan ve Küçükler, 2016; Memduhoğlu ve Uçar, 2012; Özmantar, 2011) fakat tüm bunlara rağmen öğretmenlerin stratejik plan yapmanın önemli olduğunu düşündüğü bulgusu (Yelken, Üredi, ve Kılıç, 2012) elde edilmiştir. Yapılan araştırmalar kapsamında stratejik planın hazırlanması, uygulanması ve izleme değerlendirme aşamalarında sorunlar yaşandığı ortaya çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen stratejik planlarda aynı cümleler yer almaktadır. Bu durum stratejik plan konusunda alanyazında geçen sorunların halen devam ettiğinin bir göstergesidir. Bununla birlikte giderek artan iç ve dış güçler ile birlikte çokkültürlü yapılara yer verilememesi, kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamalarının gerçekleşmemesi de örgüt açısından GZFT (güçlü, zayıf, fırsat, tehdit) analizinin yeterince yapılmadığını göstermektedir. Bu durum ise gerçekleştirilen eylemlerin stratejik planlar dahilinde olmayıp ihtiyaç ve gereklilik durumlarında gerçekleştirildiği yönünde görüşleri ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun nedeni yöneticilerin planlama konusunda yetersiz olmaları ya da konuya ilişkin bilgi eksikliği olabilir. Araştırmalarda da özellikle okul yöneticilerinin stratejik plan konusunda kendilerini yetersiz hissettiği (Aslan ve Küçükler, 2016) ve planlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır (Şahin ve Aslan, 2008). Ayrıca planların okullara dayatmayla yaptırıldığı algısı (Aslan ve Küçükler, 2016; Şahin ve Aslan, 2008) planlama sürecinin işlevsiz hale gelmesine neden olmuş olabilir.

Araştırmada Millî Eğitim Bakanlığı düzeyindeki stratejik planda sadece yabancı öğrencilerin okullaşma oranı verilmiş ve bu durumun hayat boyu öğrenme kapsamında ele aldığı görülmüştür. Buna rağmen geçmişte çeşitli raporlarda yabancı uyruklu öğrencilerin özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklere uygun eğitim öğretim ortamlarının belirlenmesinin gerekliliği veya bu öğrencilerin eğitim haklarının kısıtlanmaması gerekliliği vurgulanmıştır (ERG, 2017; European Liberal Forum, 2017; Kaya, 2015). Bu raporlarda aynı zamanda mülteci öğrencilerin eğitim sistemini kötü etkileyeceği ve bu duruma yönelik önleyici tedbirlerin alınması gerektiği önerilerine de yer verilmiştir. Buna rağmen bakanlık düzeyinde 2019-2023 yılları arasında sadece okullaşma oranının artırılmasına yönelik çalışma planlanmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ise bahsedilen raporlardaki önerilerin göz önünde bulundurularak çeşitli çalışmaların yapıldığı gözlenmektedir. Bu durum stratejik plan ile yapılan çalışmaların uygun olmadığını, öneriler kapsamında gerçekleşen çalışmaların stratejik plana alınmadığını göstermektedir.

Araştırmada ortaya çıkan bir başka sonuç il, ilçe ve okul müdürlükleri düzeyinde incelenen stratejik planlarda eğitim sistemi içerisinde yabancı öğrencilerin tehdit, risk veya zayıflık olarak görülmesidir. Planlara göre il milli eğitim müdürlükleri düzeyinde bu öğrencilerin sayısının fazla olması tehdit olarak görülürken, ilçe milli eğitim müdürlükleri düzeyinde bu öğrencilerin ailelerine destek olmak için çalışmak zorunda olmaları risk olarak görülmüş, okul düzeyinde ise bu öğrencilerin velileriyle iletişim kurulamaması zayıf yön olarak görülmüştür. Ayrıca okul düzeyinde bu öğrencilerin

davranış problemlerine yönelik çalışmaların artırılması gerektiği belirtilmiştir. Benzer şekilde ilçe düzeyinde yapılan bir planda da göçmen öğrencilerin sosyal uyumuna ilişkin bir ifade yer almıştır. Başka bir deyişle göçmen ya da yabancı öğrenciler eğitim sistemi içinde sorun olarak görülmektedir. Bu sorunlar göçmen öğrencilerin sayısının fazla olması, ekonomik yetersizlikler velilerle iletişim kuramama ve öğrencilerdeki davranış ve uyum sorunları olarak özetlenebilir. Yapılan araştırmalarda göçmen ya da yabancı öğrencilerin eğitim öğretim sürecinde birçok sorun yaşandığı ve bu sorunların başında dil sorunu geldiği görülmektedir (Erdem, 2017; Güngör, 2015; Nayir, 2017; Polat, 2012; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016; Taşkın ve Erdemli, 2018). Dil sorunu beraberinde akademik başarısızlık getirmekte ve bu durumda uyum problemlerinin yaşanmasına neden olmaktadır (Öztürk, 2015; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016). Velilerin eğitim öğretim sürecine dahil edilmesi sorunun çözümüne katkı sağlayabilir. Ancak bu durumda da veli ve okul arasında yaşanan iletişim sorunu ortaya çıkmaktadır. (Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş, 2016).

Araştırmaya göre sadece il ve ilçe milli eğitim düzeyindeki stratejik planlarda göçmen öğrencilerin erken çocukluk eğitimine erişimi hedeflenmiş, okul düzeyinde böyle bir hedefe rastlanmamıştır. Araştırma bulgularına göre yabancı öğrenciler ifadesi il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri düzeyinde yabancı öğrencilerin eğitim ve öğretime yönelik işlemlerinin yürütülmesine ilişkin hedeflerde yer almıştır. Her ne kadar yabancı uyruklu öğrencilere yönelik çalışmaların yürütülmesine yönelik hedefler belirlenmiş olsa da bunlarla ilgili detaylı eylem planları bulunmaktadır. Buna rağmen çeşitli çalışmalarda yabancı uyruklu öğrencilerin okullarda veya okul çevresinde yaşadıkları sorunlara değinilmiş bu sorunlara yönelik çeşitli çözüm önerilerde bulunulmuştur (Ataç, ve diğerleri, 2018; Erdem, 2017; Ertaş ve Kırac, 2017; Kağnıcı, 2017; Moralı, 2018). Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları bu sorunların analizlerinin yapıp gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Yaşanılan sorunların tespiti ile birlikte gerekli eylem planlarının da stratejik planda yer alması geleceği yorumlama açısından önemlidir.

Araştırmaya göre sadece ilçe düzeyinde bir planda Suriyeli öğrencilerin entegrasyonuna yönelik öğretmen yetersizliği tespit edilmiş ve bu tespiti ilişkin olarak öğretmen eğitimlerinin sayısı ve niteliğinin artırılmasına yönelik ihtiyaç belirtilmiştir. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde ortaya çıkan sorunlarda kendilerini yetersiz hissettiği ortaya çıkmıştır (Aykırı, 2017, Sağlam ve Kanbur, 2017; Karaca ve Doğan, 2014; Nayir, 2019). Başka bir deyişle öğretmenler göçmen öğrencilere yönelik bir eğitim almadıkları için sürece hazırlıksız yakalanmıştır (Yenilmez ve Çöplü, 2019). Bu durum öğretmenlerin süreç içinde farklı sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Yenilmez ve Çöplü'ye göre (2019) öğretmenler göçmen öğrencilerin oluğu sınıflarda programı yetiştirememeye kaygısı yaşamakta ve derslerle ilgili görsel materyallere ihtiyaç duymakta ve sınıf yönetimi sürecinde sorun yaşamaktadırlar. Erdem (2017) de sınıfında mülteci öğrenci bulunan öğretmenlerin bu öğrenciler için kullandıkları araç gereçler konusunda da eksiklikler yaşadıklarını ve bu konuda desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya çıkarmıştır.

Okul düzeyinde yapılan stratejik planlarda ise yabancı öğrencilerin devamsızlığı vurgulanmış ve yabancı öğrencilerin yer aldığı faaliyetlerin düzenlenmesi, bu öğrencilerin velileriyle görüşme yapılması ve bu öğrencilerin devam ve uyumu için özel tedbirler alınması belirtilmiştir. Araştırmalar da gösteriyor ki yabancı uyruklu öğrenciler okullarda devamsızlık, depresyona yatkınlık veya istenmeyen davranışlarda bulunabilmektedir (Ataç, Akbay, Dobral, Demir, Ateş, Ahmedzai ve Hayran,2018; Delen ve Ercoşkun, 2019; Sarıtaş, Şahin, ve Çatalbaş, 2016). Bu davranışların okul idaresi tarafından tespit edilip, önleyici tedbirlerin alınması noktasında gerekli planlamanın yapılması, plan doğrultusunda izleme ve değerlendirme süreçleri ile gerekli güncellemelerin yapılması gerekmektedir.

Araştırmaya göre Millî Eğitim Bakanlığı, İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından göçmen öğrenciler için birçok faaliyet gerçekleştirildiği görülmektedir. En çok faaliyet bakanlık düzeyinde gerçekleştirilmekte, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri bakanlık faaliyetlerini takip etmektedir. Okul düzeyinde ise bu kapsamda yapılan faaliyetler gerçekleştirilmemektedir. Ancak bu eğitim faaliyetlerinin stratejik planlar doğrultusunda yapılmadığı görülmektedir. Buna rağmen MEB (2018a) stratejik plan hazırlık programında eğitim sistemindeki en ufak bir değişikliğin sosyo-ekonomik düzeni etkilediği dolayısıyla stratejik yönetim anlayışının kabul edildiği, katılımcı yöntemlerle stratejik planların ve faaliyetlerin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte aynı programda stratejik plan hazırlama ekiplerine eğitim verilmesi gerekliliği de belirtilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada MEB stratejik planlarında kültürel değerlere duyarlı eğitimin nasıl yer aldığı ve bu kapsamda neler yapıldığı incelenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde stratejik planlar çerçevesinde yabancı uyruklu öğrencilerin okullaşma oranlarının artırılması, sosyal, kültürel veya sportif olarak diğer öğrencilerle birlikte kendini geliştirmesi dışında bir hedef belirlenmediği gibi aynı zamanda bu öğrencilerin tehdit, risk veya örgütün zayıf yönü olarak vurgulandığı gözlenmektedir. Stratejik planlarda ele alınan göçmen öğrencilerin sayılarının fazla olması, bu öğrencilerin çalışmak zorunda olması, öğrencilerdeki uyum problemi sadece göçmen öğrenciler için değil tüm öğrenciler için bir sorundur. Araştırma bulgularında ortaya çıkan bu durum göçmen ya da yabancı öğrencilere yönelik olumsuz tutumun bir yansıması olarak ele alınabilir. Sakız da (2016) yaptığı çalışmada okul yöneticilerinin göçmen öğrencilerin mevcut düzeni bozduğu düşündüğünü ve bu öğrencilere karşı olumsuz bir tutuma sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Oysa eğitim sistemi ve onun içinde yer alan okulların farklılıkları kabul etmesi bunu bir fırsat olarak görmesi günümüz okulları için bir gereklilik halini almıştır (Alton-Lee, 2003; Sakız, 2016). Bu noktada eğitim sistemi içindeki paydaşların bu durumu benimsemesi ve bunu eğitim planlarına yansıtması yararlı olacaktır. Bu noktada örgütlerin kendi imkanları doğrultusunda yapabilecekleri çalışmaları belirlemesi, gerek yabancı uyruklu gerekse diğer öğrenciler için tüm çalışmaları belirleyip bu çalışmaları gerekli zaman aralıkları ile denetlemesi ve gerekirse stratejik planı güncellemesi önemlidir. Örgüt düzeyinde yabancı uyruklu öğrencilerin tüm sorunları, ihtiyaçları ve farklılıkları belirlenerek bu

öğrencilerin gelişimine yönelik çeşitli çalışmalar yapılmalı ve topluma kazandırılması için planlamalar yapılmalıdır.

Araştırmada önemli bir nokta daha dikkat çekmektedir; kültürel değerlere duyarlı eğitim uygulamaları literatüründe yapılan tanımlar kapsamında sınıf içindeki tüm çeşitliliğin kültürel değerlere duyarlı eğitim kapsamında incelendiği, farklılıklara sahip öğrencilerin sosyal ve akademik ihtiyaçlarının karşılanması ve kültürel değerlerin eğitim öğretim sürecine dahil edilmesi durumu söz konusudur. Fakat stratejik planlar incelendiğinde farklılıkların yönetimi noktasında sadece yabancı uyruklu öğrencilerin göz önünde bulundurulduğu ve bu öğrenciler için çalışmalar yapıldığı gözlenmektedir. Sınıf içindeki diğer kültürel farklılıklar göz ardı edilmiştir.

İncelenen stratejik planlarda il, ilçe ve okul düzeyinde aynı ifadeler yer almaktadır. Bu durum stratejik planların amacına uygun şekilde yapılmadığı şeklinde yorumlanabilir. Arabacı, Namlı, Zincirli, ve Özer (2015) yaptıkları çalışmada katılımcıların stratejik planları boş ve yararsız gördüğü ve işlevsel olmadığını düşündüğü ortaya çıkmıştır. Stratejik planlama örgüt üyelerinin örgütün geleceğini tahmin ettikleri bu tahminlere ulaşmak için tasarladıkları iş ve süreçlerdir (Ensari, 1999). Dolayısıyla stratejik planların her örgüt için kendi gerçekliği içinde yapılması gerekir. Gerçeklikten uzak, örgütlerin kendilerine yönelik analizleri yapmadan oluşturdukları planların işlevsiz olması beklenen bir durumdur (Arabacı, Namlı, Zincirli, ve Özer, 2015). Bu noktada yöneticilerin stratejik plan konusunda yeterli bilgiye sahip olması, süreçlerini bilmesi ve çalışanların katılımını sağlayarak örgüte özgü bir plan oluşturması gerekir.

Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve okullar tarafından hazırlanmış ve kurum web sitelerinde yayınlanmış 2019-2023 yıllarını kapsayan stratejik planlar ile yine kurumlara ait web sitelerinde yayınlanmış haber içerikleri incelenmiştir. Çalışmada stratejik planlar belirlenen anahtar kelimeler doğrultusunda ele alınmıştır. Bu durum çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda stratejik planlama sürecine ilişkin yöneticilerin görüşleri alınarak daha detaylı bilgi elde edilebilir. Bu doğrultuda çeşitli örgüt düzeylerinde stratejik planlama eğitimleri verilerek stratejik planlama aşamaları ve kavramsal gelişim sağlanabilir. Örgüt düzeyinde GZFT analizlerinde daha detaylı ve doğru analizler yapılabilir. Örgüt düzeyinde yapılacak tüm çalışmalar stratejik planda yazılacağı için örgütsel ilerlemede stratejik plan bir kaynak olarak kullanılmalıdır. Belirli zaman aralıklarında stratejik plan izleme ve değerlendirme aşamalarına tabi tutularak planın güncellenmesi sağlanabilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin okullaşma oranının artırılmasından farklı olarak örgütsel düzeyde gerçekleştirilebilecek etkinlikler belirlenerek stratejik planlarda eylem planı olarak hayata geçirebilir. Yabancı uyruklu öğrencilerin stratejik planda GZFT bölümünde fırsat olarak görülerek topluma kazandırılmasında çeşitli çalışmalar aracılığı ile bu öğrencilerin sosyal uyumları sağlanabilir.

Etik Kurul Onayı: Bu araştırmanın yöntemi insan unsuru işermediğinden etik kurul onayına gerek durulmamıştır.

Bilgilendirilmiř Onam: Gerekli değil.

Hakem deđerlendirmesi: Dış hakem deđerlendirmesi.

Yazarların Katkısı: Fikir – G. Sarıdaş, Alan Taraması – G. Sarıdaş, F. Nayir, Verilerin Toplanması ve İşlenmesi – G. Sarıdaş, Danışmanlık – F. Nayir, Verilerin Analizi ve Yorumu – G. Sarıdaş, F. Nayir.

Çıkar Çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması yoktur

Finansal Açıklama: Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Kaynaklar

- Alton-Lee, A. (2003). *Quality teaching for diverse students in schooling: Best evidence synthesis*. Ministry of Education.
- APA. (2002). *Guidelines on multicultural education, training, research, practice, and organizational change for psychologists*. <http://www.apa.org/pi/multiculturalguidelines/homepage.html>
- Arabacı, İ. B., Namlı, A., Zincirli, M. ve Özer, F. (2015). Eğitim kurumlarının stratejik plan geliştirme ve uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1453-1470.
- Arslan, G. ve Küçüker, E. (2016). Okul müdürlerinin planlama etkinlikleri ve stratejik planlamada karşılaşılan sorunlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 839-856.
- Aykırı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 2, 44-56.
- Ataç, Ö., Akbay, H., Dobral, A., Demir, S., Ateş, B. S., Ahmedzai, S. ve Hayran, O. E. (2018). Mülteci ve yerleşik ergenlerde depresyona yatkınlık ve algılanan sosyal destek düzeyleri. *Anadolu Klin*, 23(3), 129-136.
- Başaran, İ. E. ve Çınkır, S. (2011). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Çırık, İ. (2008). Çokkültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry ve research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, Sage.
- Delen, A. ve Ercoşkun, M. H. (2019). Yabancı uyruklu öğrencilerin bulunduğu ilkokullarda istenmeyen öğrenci davranışlarının nitel açıdan incelenmesi. *Milli Eğitim*, 48(223), 299-322.
- Ensari, H. (1999). *21. Yüzyıl okulları için toplam kalite yönetimi*. Sistem Yayıncılık.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Eren, E. (2000). İşletmelerde stratejik planlama. Beta Basım Yayıncılık.
- ERG. (2017). *Bir arada yaşamı ve geleceği kapsayıcı eğitimle inşa etmek*. ERG.
- Ertaş, H. ve Kıraç, F. Ç. (2017). Türkiye’de suriyeli göçmenlere yönelik yapılan eğitim çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(13), 99-110.
- European Liberal Forum. (2017). *Türkiye’de mülteci çocukların eğitim hakkını ve karşılıklı uyumu destekleyen yaklaşımlar, politikalar*. Avrupa Liberal Forumu.
- European Commission/EACEA/Eurydice, (2019) . *Integrating Students from Migrant Backgrounds in to Schools in Europe: National Policies and Measures*. Eurydice Report. Publications Office of the European Union.
- Gay, G. (2002). Preparing for culturally responsive teaching. *Journal of Teacher Education*, 53(2), 106-116.
- Gay, G. ve Howard, T. C. (2000). Multicultural teacher education for the 21st century. *The Teacher Educator*, 36(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/08878730009555246>
- Guba, E. G. ve Lincoln, Y. S. (2005). *Paradigmatic controversies, contradictions and emerging confluences*. In. N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *The Sage Handbook of Qualitative Research* (Third Edition). (s. 191-216). Thousands Oaks, SAGE Publications, Inc.
- Güngör, F. (2015). *Yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin eğitim-öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- İstanbul MEM. (2019, Nisan). *Mülteci çocuklar için kapsayıcı eğitim projesi*. <http://istanbul.meb.gov.tr/www/multeci-cocuklar-icin-kapsayici-egitim/icerik/2480>
- İstanbul MEM. (2020, Şubat). *Çokkültürlü ve çok dilli kafe*. Mayıs 10, 2020 tarihinde İstanbul MEM: https://istanbul.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2020_02/08113445_10-16_Şubat_2020.pdf adresinden alındı
- Işık, H. ve Aypay, A. (2004). Eğitimde stratejik plan geliştirme sürecinde karşılaşılan sorunlar: Çanakkale ilinde yapılan bir inceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 349-363.

- Kağnıcı, D. Y. (2017). Suriyeli mülteci çocukların kültürel uyum sürecinde okul psikolojik danışmanlarına düşen rol ve sorumluluklar. *İlköğretim Online*, 16(4), 1768-1776.
- Kamuda Stratejik Yönetim. (2018). *Kılavuz ve rehberler*. http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/VrllQ+Kamu_Idareleri_Icin_Stratejik_Planlama_Kilavuzu.pdf
- Karaca, S. ve Doğan, U. (2014). *Suriyeli göçmenlerin sorunları çalıştırma sonuç raporu*. Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi* (10. Baskı b.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Karakütük, K. (2012). *Eğitim planlaması*. Elhan Kitap.
- Kastoryano, R. (2018). Multiculturalism and interculturalism: redefining nationhood and solidarity. *Kastoryano Comparative Migration Studies*, 6(17), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s40878-018-0082-6>
- Kaya, N. (2015). *Türkiye eğitim Sisteminde renk, etnik köken, dil, din ve inanç temelli ayrımcılık*. Tarih Vakfı.
- KONDA. (2006). *Biz kimiz?, Toplumsal yapı araştırması*. Konda Araştırma ve Danışmanlık: http://www.konda.com.tr/tr/raporlar/2006_09_KONDA_Toplumsal_Yapi.pdf
- Kotluk, N. ve Kocakaya, S. (2018). Türkiye için alternatif bir anlayış: Kültürel değerlere duyarlı eğitim, *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 15(1), 749-789.
- Küçük, E. (2010). *Türkiye’de eğitim planlaması neyi hedefliyor?* International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 153-157.
- Ladson-Billings, G. (1992). Culturally relevant teaching: The key to making multicultural education work. C. A. Grant içinde, *Research In Multicultural Education* (s. 106-121). Falmer Press.
- MEB. (2017). *Sınıfta Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmenler İçin El Kitabı*. MEB.
- MEB. (2018, Eylül 19). *2019-2023 Stratejik Planlama Genelgesi*. MEB: <https://sgb.meb.gov.tr/www/2019-2023-stratejik-plani-genelgesi-yayinlanmistir/icerik/329>
- MEB. (2018a). *2019-2023 Stratejik Plan Hazırlık Programı*. Strateji Geliştirme Başkanlığı: https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/19150513_Ek-1_HazYrlyk_ProgramY.pdf
- MEB. (2019, Ocak 1). *2019-2023 Stratejik planı*. Strateji Geliştirme Başkanlığı: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/31105532_Milli_EYitim_BakanlyYY_2019-2023_Stratejik_PlanY_31.12.pdf
- MEB. (2019a, Ocak 7). *Yabancı uyruklu öğrenciler için üniversitelerle işbirliği*. Milli Eğitim Bakanlığı: <http://www.meb.gov.tr/yabanci-uyruklu-ogrenciler-icin-universitelerle-is-birligi/haber/17804/tr>
- MEB. (2019b). *MEB Genelge*. MEB: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2022.pdf>
- MEB. (2019c, Temmuz). *Okul öncesi eğitim erişimi olmayan 40 bin çocuğa anaokulu eğitimi*. Milli Eğitim Bakanlığı: <http://www.meb.gov.tr/okul-oncesi-egitime-erisimi-olmayan-40-bin-cocuga-anaokulu-egitimi/haber/19003/tr>
- MEB. (2019d, Eylül). *Kriz zamanlarında herkes için eğitim projesi kapsamında 180 yeni okul*. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://www.meb.gov.tr/kriz-zamanlarinda-herkes-icin-egitim-projesi-kapsaminda-180-yeni-okul/haber/19332/tr>
- MEB. (2019e, Eylül). *Rehberlikte dijital dönem başlıyor*. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://www.meb.gov.tr/rehberlikte-dijital-donem-basliyor/haber/19399/tr>
- MEB. (2019f, 2019 Mart). *QUDRA Programı, çokkültürlü eğitim ortamlarında yöneticilik farkındalık eğitimi*. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://hbogm.meb.gov.tr/www/qudra-programi-cok-kulturlu-egitim-ortamlarinda-yoneticilik-farkindalik-egitimi/icerik/895>
- MEB. (2020). *Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Okul Ve Okul Yöneticiliği Kitabı*. MEB.
- MEB. (2020a, Ocak). *Mülteci çocukların eğitim kazandırılması için destek programı*. MEB: <https://www.meb.gov.tr/multeci-cocuklarin-egitime-kazandirilmesi-icin-destek-programi/haber/20068/tr>
- MEB. (2020b, Ocak), *İnternet bülteni*. MEB: https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/27110237_OCAK_2020internet_BulteniSunu.pdf

- Memduhoğlu, H. B. ve Uçar, İ. H. (2012). Yönetici ve öğretmenlerin stratejik planlama algısı ve okullarda mevcut stratejik planlama uygulamalarının değerlendirilmesi. *MAEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* (23), 234-256.
- Merriam, S. B. ve Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (Fourth Edition). Jossey Bass.
- Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1426-1449.
- Nayir, F. (2017). *Problems and suggested solutions during refugee education process*. In Innovation and Global Issues in Social Sciences Sciences, 27-29 April, Patara, Antalya-Türkiye, 120-122.
- Nayir, F. (2019). *Göçmen öğrencilerle birlikte olmak: yaraları, zorluklar ve destek ihtiyaçları*, II. Uluslararası Eğitimde ve Kültürde Akademik Çalışmalar Sempozyumu, 12-14 Eylül, Denizli. (Tam Metin).
- Özmantar, Z. K. (2011). Okullarda etkili stratejik plan hazırlama süreci: Bir eylem araştırması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(4), 1389-1421.
- Polat, F. (2012). *Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Resnicow, K., Soler, R., Braithwaite, R. L., Ahluwalia, J. S. ve Butler, J. (2000). Cultural sensitivity in substance use prevention. *Journal Of Community Psychology*, 28(3), 271-290. 10.1016/j.cct.2018.12.011
- Sağlam, H.İ. ve Kanbur, N.İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin mülteci öğrencilere yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 310-323
- Sakız, H. (2016). Göçmen çocuklar ve okul kültürleri: Bir bütünleştirme çalışması. *Göç Dergisi*, 3(1), 65-81. <https://doi.org/10.33182/gd.v3i1.555>
- Sarıdaş, G., ve Nayir, F. (2020). Kültürel Değerlere Duyarlı Eğitim ve Uygulama Örnekleri. F. Nayir (Dü.) içinde, *Kültürel Değerlere Duyarlı Eğitim*. Anı Yayıncılık.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75
- Sinop ARGE. (2019, Ocak). *Medeniyetler köprüsü projesi*. Sinop ARGE: http://sinoparge.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/14103953_Medeniyet_Koprusu_Projesi.pdf
- Siverek MEM. (2019, Ekim). *Yabancı uyruklu öğrenciler için destekleme eğitimi*. Siverek MEM: https://siverek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_10/23164047_DENKLEME.pdf
- Şahin, S. ve Aslan, N. (2008). İlköğretim okul yöneticilerinin stratejik planlamaya ilişkin görüşleri üzerine nitel bir çalışma (Gaziantep İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 172-189.
- Şengül, Ü., Eslemian, S., ve Eren, M. (2013). Türkiye’de İstatistikî bölge birimleri sınıflamasına göre düzey 2 bölgelerinin ekonomik etkinliklerinin vza yöntemi ile belirlenmesi ve tobit model uygulaması. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 75-99.
- Taşkın, P. ve Erdemli, Ö. (2018). Education for syrian refugees: Problems faced by teachers in Turkey. *Eurasian Journal of Educational Research*. 75, 155-178.
- Thompson, A. ve Strickland, A. J. (1996). *Strategic management - Concepts ve Cases*. Irwin Mcgraw – Hill Publishing.
- Trabzon ARGE. (2019, Eylül). *Kapsayıcı eğitim ile kurulacak kültürlerarası köprüler*. Trabzon ARGE: <http://trabzonarge.meb.gov.tr/www/kapsayici-egitim-ile-kurulacak-kulturlerarası-kopruler/icerik/540>
- UNHCR. (2019, Temmuz). *UNHCR BM Mülteci örgütü*. UNHCR Türkiye İstatistikleri: <https://www.unhcr.org/tr/unhcr-turkiye-istatistikleri>
- Yelken, T. Y., Üredi, L. ve Kılıç, F. (2012). Stratejik planlama uygulamalarına ilişkin ilk ve orta öğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*(195), 67-91.

- Yenilmez, K. ve Çöplü, F. (2019). Göçmen öğrencilerin eğitiminde öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 25-36.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık

Yazarlar**İletişim**

Gürkan SARIDAŞ, Eğitim yönetimi doktora öğrencisidir ve matematik öğretmenliği konusunda bir geçmişe sahiptir. Araştırma alanları mesleki gelişim, eğitim yönetimi, çok kültürlü eğitim ve kültürel açıdan duyarlı eğitimidir.

Gürkan SARIDAŞ, Hürriyet Ortaokulu, Pamukkale, Denizli, Türkiye.

E-posta: theapeiron@gmail.com

Funda NAYİR, Eğitim Yönetimi alanında Doç. Dr. Araştırma alanları eğitim yönetimi ve denetimi ve öğretmen eğitimidir. Ayrıca kültürel açıdan duyarlı eğitim ve değerlendirmede uzmanlığa sahiptir. Dublin Şehir Üniversitesi'nde 3 ay misafir araştırmacı olarak yer aldı. Örgütsel davranış, öğretmen eğitimi, kültürel açıdan duyarlı değerlendirme, kapsayıcı eğitim, okul yönetimi hem nitel hem de nicel çalışmalar alanlarında yayınlar yaptı. Erasmus + projesi 'Okulda Kültürel Duyarlı Değerlendirmeye Yardımcı Olmak' (Proje numarası: 2016-1-IE01-KA201-016889) konusunda ortak olmuştur. Eğitim yönetimi, Denetleme, Planlama ve Ekonomi Bölümü'nde Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerini denetler.

Doç. Dr. Funda NAYİR, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Pamukkale, Denizli, Türkiye.

E-posta: fnayir09@gmail.com